

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา และศึกษาความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คืออาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยพายัพที่ทำการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ซึ่งมีจำนวน 305 คน และทำการสุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอน โดยทำการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 170 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจารย์ผู้สอนโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 4 ตอน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนจำนวน 170 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท และเป็นอาจารย์ผู้สอนที่ทำกรสอนรายวิชาในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างนี้ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางการบริหารงานของมหาวิทยาลัย และเป็นอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัยพ่ายัพระหว่าง 6 - 10 ปี

2. ทัศนคติและการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา

2.1 ในการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 41.2 มีทัศนคติที่เป็นบวกในระดับน้อยต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา รองลงมาร้อยละ 28.8 มีทัศนคติที่เป็นกลางต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา และร้อยละ 20.0 มีทัศนคติที่เป็นบวกในระดับปานกลางต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร ปัญญาภิญโญ (2536) ซึ่งได้ศึกษา ทักษะคิดต่อการประเมินอาจารย์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยพบว่าคะแนนทัศนคติโดยเฉลี่ยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในเกณฑ์ที่ว่ามีทัศนคติทางบวกระดับดี และ มนูญ ศิวารมย์ (2542) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 80 ของครูมีความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินแบบ 360 องศา และบุญเรียง ขจรศิลป์ (2529) ได้ทำการศึกษาทัศนคติต่อการประเมินการสอนของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัด

ทบวงมหาวิทยาลัยจำนวน 12 แห่ง พบว่า โดยรวมแล้วผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินการสอน อย่างไรก็ตามการประเมินการสอนอาจารย์ ถึงแม้จะเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่แสดงความก้าวหน้าในการพัฒนาอาจารย์และเป็นสิ่งกระตุ้นผลักดันให้อาจารย์สร้างสรรค์ผลิตผลงานทางวิชาการเพิ่มขึ้น แต่ในด้านข้อเสียก็คือ การประเมินอาจารย์มีส่วนต่อการบั่นทอนจิตใจของผู้ถูกประเมินด้วยในจุดตรงที่ว่า อาจารย์จะต้องถูกประเมินความสามารถและภาระงานที่ปฏิบัติอยู่แล้วตามบทบาทหน้าที่ โดยที่อาจารย์บางส่วนคิดว่าระบบการประเมินการสอนของสถาบันยังไม่ได้มาตรฐาน ยุติธรรมและโปร่งใส ดังนั้นจึงมีอาจารย์อยู่บางส่วนที่ยังไม่พอใจกับการประเมินอาจารย์และมีส่วนทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประเมินการสอนด้วย

สำหรับกลุ่มอาจารย์ที่มีทัศนคติที่เป็นกลางซึ่งอาจจะยังไม่แน่ใจในทัศนคติต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 28.8 ถ้าทางมหาวิทยาลัยโดยผู้รับผิดชอบการประเมินผลการสอนมีการสร้างระบบการประเมินการสอนให้มีคุณภาพที่เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ตลอดจนกำหนดเป็นนโยบาย และระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน ว่าอะไรคือลักษณะการสอนที่ต้องการประเมินการสอน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เป็นบวกต่อการประเมินการสอนได้

2.2 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศาของอาจารย์ผู้สอนระหว่าง ตำแหน่งทางการบริหาร กลุ่มคณะวิชา ประสพการณ์การสอน และระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2529) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้สอนระหว่างเพศ ประสพการณ์การสอน ระดับการศึกษา คณะหรือสาขาวิชา และ ตำแหน่งทางวิชาการ ผลปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

แต่รายงานผลการวิจัยของ กิตติพร ปัญญาภิญโญ (2536) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา และกลุ่มการบริหาร ส่วนที่พบว่าคะแนนทัศนคติไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางวิชาการ

3. ปัญหา / อุปสรรคที่พบในการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา / อุปสรรคในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่พบในการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา

3.1 ปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบประเมินผลที่ใช้ สรุปได้ดังนี้

- แบบประเมินผลการสอนโดยนักศึกษา

แบบประเมิน (ปรส.1) ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับทุกสาขาวิชา และในกรณีที่มีผู้สอนหลายท่านในวิชาเดียวกัน ทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนไม่ตรงตามความเป็นจริง อีกทั้งหัวข้อในแบบประเมินยังไม่ชัดเจนหรือซับซ้อนทำให้นักศึกษาอ่านไม่เข้าใจ และคำถามบางข้อประเมินค่อนข้างยาก นักศึกษาอ่านแล้วสับสนไม่เข้าใจคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) ที่ว่า ระบบการประเมินการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรจะเลือกใช้เทคนิคการวัดให้เหมาะสม เครื่องมือ รูปแบบคำถามที่ใช้จะต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะของการสอนที่มุ่งประเมิน ทั้งในแง่การให้ผลที่ถูกต้อง ความเป็นปรนัย และสะดวกต่อการนำไปใช้

ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการอธิบายความสำคัญของการทำแบบประเมินผลการสอน และเน้นย้ำให้นักศึกษาเข้าใจเห็นความสำคัญ และขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินผล นอกจากนี้ ควรปรับปรุงแบบประเมินผลการสอน ให้เขียนเนื้อหาของแต่ละข้อเข้าใจง่าย ใช้ภาษาง่ายๆ กระชับรัด ชัดเจน และได้ใจความไม่ทำให้เกิดความรู้สึกซับซ้อน และ ทางมหาวิทยาลัยควรจัดเครื่องมือทางสถิติอื่นๆ เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไปด้วยเป็นรูปธรรม ตลอดจนทำความเข้าใจกับผู้ถูกประเมิน

- แบบประเมินผลการสอนโดยผู้สอนประเมินตนเอง

แบบประเมิน (ปรส.2) อาจารย์ผู้สอนไม่เข้าใจว่าแต่ละหัวข้อนั้นต้องการคำตอบในด้านใดหรือลักษณะไหน และไม่เหมาะสมที่จะใช้กับทุกสายงานหรือทุกสาขาวิชา

และอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีคำจำกัดความให้เข้าใจเป็นแนวทางเดียวกันและแบบประเมินผลการสอนควรแยกแต่ละคณะ และควรพิจารณาคุณภาพของแบบประเมินก่อนนำมาใช้ ตลอดจนให้มีการชี้แจงเหตุผลของการประเมิน

ในส่วนของข้อคำถามควรใช้ภาษาง่ายๆ ข้อความไม่ยาวจนเกินไปควรกระทัดรัดได้ใจความ และควรจะหาวิธีการที่จะให้ผู้สอนประเมินตามความเป็นจริง

- แบบประเมินผลการสอนโดยผู้บังคับบัญชา/ผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการของคณะ หรือภาควิชา

แบบประเมิน (ปรส.3) พบว่ามีหลายหัวข้อในแบบประเมินที่ยากแก่การประเมิน ซึ่งใช้เวลาไม่ก็คาบ และการเข้าไปสังเกตการสอนในช่วงใดช่วงหนึ่งอาจไม่ได้ภาพรวมจริงๆ ของการสอนตลอดภาค และการประเมินลักษณะนี้ หัวหน้าภาคไม่มีเวลาในการไปประเมินผลตามชั้นเรียน และหากผู้บังคับบัญชาไม่มีใจเป็นกลางก็ยอมเป็นปัญหา แต่ถ้าผู้บังคับบัญชามีใจเป็นกลางยอมเป็นผลดี

โดยอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการประเมินจริงในห้องเรียน และให้คำแนะนำหรือรูปแบบการสอนได้จริง และผู้บังคับบัญชาควรเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย การประเมินผลการสอน อาจดู ณ จุดอื่นๆ เช่น แผนการสอน หรือลักษณะกิจกรรมที่เอื้อต่อการฝึกฝนทักษะให้กับนักศึกษาว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชานั้นๆ หรือไม่

3.2 ปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้ประเมินผล สรุปได้ดังนี้

- การประเมินผลการสอนโดยนักศึกษา

นักศึกษาบางคนไม่เข้าชั้นเรียนทุกครั้งทำให้ผลการประเมินไม่ตรงกับความเป็นจริง และนักศึกษาอาจเกรงใจผู้สอนจึงทำการประเมินอาจารย์อยู่ในระดับดี อีกทั้งพบว่า นักศึกษาไม่ตั้งใจทำแบบประเมินอย่างจริงจัง เพราะไม่เห็นความสำคัญ หรือเพราะกลัวจะมีผลกระทบต่อกะแนน

ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ประเมินผลทันทีหลังการสอน กรณีที่อาจารย์สอนร่วมกันหลายท่าน ให้มีการประเมินการสอนในแต่ละท่านภายหลังการสอนเสร็จทันที โดยอาจให้มีการประเมินผลผ่านระบบสารสนเทศฯ ตลอดจนสร้างกระบวนการให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองและแจ้งให้นักศึกษาทราบว่าการประเมินผลการสอนนี้ไม่มีผลต่อกะแนนหรือเกรดแต่อย่างใด แต่จะมีผลต่อผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน และให้เวลากับนักศึกษาอย่างเพียงพอในการทำแบบการประเมิน และผู้สอนไม่ควรมีอิทธิพลต่อการประเมินของนักศึกษา ดังนั้นควรให้ฝ่ายวิชาการไปทำการประเมินผลการสอนด้วยตนเอง นักศึกษาจะได้มีอิสระในการตอบ ไม่ต้องเกรงใจอาจารย์ผู้สอน ที่คอยรับแบบประเมินคืน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ควรเก็บในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน ควรเก็บระหว่างช่วง Midthem ถึง Final ทำทุกๆ ภาคการศึกษา

- การประเมินผลการสอนโดยผู้สอนประเมินตนเอง

ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนมักจะประเมินตนเองในระดับที่ดี หรืออาจารย์บางท่านประเมินตนเองต่ำเกินไป ทำให้ไม่ได้รับคำตอบที่เป็นจริง ที่สำคัญคือต้องประเมินด้วยความบริสุทธิ์ใจจริง

ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรให้ผู้ประเมินตระหนักว่าการพัฒนาตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ปรับปรุงตนเองเป็นสิ่งจำเป็น และขอבקพร่องมิใช่สิ่งที่น่าอาย เพราะทุกคนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้ ควรให้แต่ละคนยอมรับจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเอง เพื่อจะได้หาทางแก้ไขให้ดีขึ้น เพราะผู้ที่คิดว่าตนเองทำดีแล้วมักจะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยพัฒนาทั้งการแสวงหาความรู้ และรูปแบบการสอน การออกข้อสอบ ตลอดจนสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินให้ได้ผลยิ่งขึ้น และทำการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

- การประเมินผลการสอนโดยผู้บังคับบัญชา / ผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการคณะหรือภาควิชา

ผู้ประเมินบางท่านอาจเกรงใจไม่กล้าประเมินแบบตรงไปตรงมาหรือตามความเป็นจริง อีกทั้งผู้ประเมินไม่สามารถติดตาม หรือเข้าไปสังเกตการเรียนการสอนได้ทุกชั่วโมง ทั้งๆ ที่การประเมินน่าจะใช้เวลาสังเกตมากกว่า 1 ชม. และในบางครั้งเวลาสอนตรงกัน ทำให้การประเมินมีปัญหา ผู้บังคับบัญชาบางท่านมักไม่มีเวลาเข้าประเมินการสอนของอาจารย์ แต่ให้คาดเดาและสอบถามจากนักศึกษา และข้อความบางข้อประเมินค่อนข้างยาก และมีอาจารย์บางท่านไม่เคยทราบผลการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีแนวทางที่แน่นอนที่จะให้ผู้บริหารประเมินอาจารย์ แล้วอาจารย์ผู้สอนควรจะทราบล่วงหน้าก่อน และให้มีหน่วยงานกลางเป็นผู้รับผิดชอบประเมิน ควรแจ้งผลการประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ประเมินให้อาจารย์ผู้สอนทราบ ตลอดจนควรให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งผลการประเมินเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ได้บังคับบัญชาแต่ละคน ควรปรับปรุงแบบประเมินให้เหมาะสมสามารถวัดได้จริงหรือประเมินได้จริง และที่สำคัญผู้บังคับบัญชาต้องทำใจเป็นกลางที่สุดถ้าทำไม่ได้ยอมไม่เกิดผลดี

3.3 ปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูล

สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลการประเมินการสอนดังนี้

- 1.ขาดบุคลากร และหน่วยงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบอยู่มีภาระงานสอนมาก ประกอบกับเป็นงานที่ต้องเสียเวลาอย่างมากจะทำให้สอนได้ไม่เต็มที่
- 2.แบบประมวลผลอ่านยาก ทำให้ต้องใช้เวลาในการเรียบเรียง เพื่อทำรายงาน
- 3.จำนวนของนักศึกษาที่ทำกาประเมินอาจมีผลต่อการประเมินเช่นมีจำนวน

นักศึกษาน้อย ความคลาดเคลื่อนอาจสูง

ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง
  2. มีเกณฑ์ที่เป็นไปตามหลักวิชาการ
  3. มีวิธีการประเมินผลอย่างรัดกุมและถูกต้อง
  4. ควรประมวลผลให้อ่านง่าย และมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เรียบเรียงผลการประเมินและจัดส่งให้อาจารย์ที่เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่ายทราบ
  5. ควรมีหน่วยงานกลางทำเรื่องนี้โดยตรง โดยให้ทุกคณะส่งข้อมูลให้ส่วนกลาง แล้วส่วนกลางทำการประมวลผลโดย computer ส่งกลับคืนให้คณะรับทราบผล
  6. นำวิธีการประมวลผลที่เชื่อถือได้มากำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
- 3.4 ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการประเมินการสอน สรุปได้ดังนี้
1. การประเมินผลการสอนในรายวิชาที่มีอาจารย์ร่วมสอนหลายท่าน เมื่อทำการประเมินในช่วงปิด course นักศึกษาอาจลืมวิธีการสอนของอาจารย์ที่ทำการสอนในช่วงต้นเทอม ทำให้ ผลที่ได้คลาดเคลื่อน
  2. การประเมินของนักศึกษาโดยมีอาจารย์ผู้สอนอยู่ในช่วงกระบวนการประเมินไม่น่าจะได้ผลที่แท้จริง
  3. สาขาวิชาต่าง ๆ มีธรรมชาติของการเรียนการสอนต่างกันควรใช้แบบประเมินผลที่แตกต่างกัน
  4. อาจารย์ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการประเมินผลการสอน
  5. ทุกคนประเมินไปตามหน้าที่มิใช่เป็นข้อเท็จจริงเสมอไป ควรเปลี่ยนแนวทางการประเมิน ปรส.2 และ ปรส.3 เป็นการประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน
  6. ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการประเมินมากเท่าที่ควร อาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น วัฒนธรรมองค์กร วิธีการที่ถูกต้อง ประโยชน์ที่ได้รับ
  7. ผลสรุปออกมาเป็นภาพรวม และเป็นเกณฑ์คะแนน ภาควิชาควรจะให้คำแนะนำผู้สอนอย่างไร
  8. การประเมินตนเอง อาจารย์บางท่านประเมินตนเองได้ 5 ทุกข้อ
  9. ผลการประเมินที่เป็นคะแนนไม่ค่อยชัดเจน เราควรปรับปรุง การสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับนักศึกษา

ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนวทางในการแก้ไข ดังนี้

1. จัดให้มีหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานอิสระศึกษาข้อแตกต่างของแต่ละสาขาวิชา เพื่อออกแบบสำหรับการประเมินที่มีประสิทธิภาพตรงตามสาขาวิชาที่ต่างกัน
2. จัดอบรมแนวทางการสอนโดยที่ผู้เรียนมีความสุขและอยากที่จะเรียนในวิชานั้นๆ
3. การประเมินโดย นักศึกษาอาจจะต้องแบ่งการประเมินเมื่ออาจารย์แต่ละท่านสอน จบในแต่ละหัวข้อ และในกรณีที่ประเมินรายวิชาเป็นภาพรวม สามารถทำได้ในช่วงปิด course
4. ควรทำแบบประเมินผลชุดใหญ่และทำที่เดียว อบรมชี้แจง ให้อาจารย์ทราบ
5. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินให้มากขึ้น ปรับปรุงกระบวนการ ให้ถูกต้องมีประสิทธิภาพตามหลักวิชาการ
6. การประมวลผลข้อมูลอาจมีการตั้งเกณฑ์ว่าในหัวข้อประเมิน ถ้าได้เกณฑ์คะแนน ต่ำกว่าเท่าใดถือว่าการประเมินมีปัญหา แล้วให้สรุปผลการสอนของอาจารย์โดยแจ้ง ข้อมูลที่ถูกประเมิน ต่ำกว่าเกณฑ์ ให้อาจารย์ท่านนั้นๆออกมาให้ชัดเจน เพื่อให้มีการนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป
7. ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนไม่ควรนำส่วนนี้มาพิจารณา
8. ควรทำการประเมินระหว่างภาคการศึกษา

4. ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ

กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการ ประเมินผลการสอน อันดับที่ 1 คือ ประเมินการสอนเพื่อใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 78.8 สำหรับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ของการประเมินผลการสอน อันดับที่ 2 พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 62.9 เห็นว่าการประเมินผลการ สอนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการพัฒนาระบบที่เกื้อหนุนการเรียนการสอน และส่วน ใหญ่การให้ความสำคัญ อันดับที่ 3 คือใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการ มอบหมายงาน หรือแต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่งานให้เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถ คิด เป็นร้อยละ 37.1 จะเห็นว่าสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) ที่ว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมินการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด จุดหมายของการประเมินการสอนจึงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญ ส่วนวัตถุประสงค์ของการประเมินการสอนมิได้หลายประการ

ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบัน เช่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาจารย์ให้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย หรือส่งเสริมมาตรฐานการสอนที่เป็นนโยบายสำคัญ หรือเพื่อเป็นกลไกของการประกันคุณภาพ

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 44.1 เห็นว่าการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกลางระดับมหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วยตัวแทนอาจารย์ในแต่ละคณะ

และหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลางระดับมหาวิทยาลัยในการดำเนินการประเมินผลการสอนของอาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.4 เห็นว่า คณะกรรมการกลางระดับมหาวิทยาลัยมีหน้าที่เป็นผู้พัฒนากระบวนการและวิธีการประเมินผลการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและนโยบายของมหาวิทยาลัย และรองลงมาร้อยละ 69.4 ให้คณะกรรมการกลางระดับมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ เป็นผู้สร้างและพัฒนาแบบฟอร์มการประเมินผลที่เป็นแกนกลางสำหรับทุกคณะ และประมวลผลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของไพฑูริย์ สีนลรัตน์(2528) ที่ว่าวิธีดำเนินการการประเมินการสอนในด้านการจัดองค์กรให้มีองค์กรกลางทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและคณะ

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลางระดับคณะในการดำเนินการประเมินผลการสอนของอาจารย์ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 81.2 เห็นว่า คณะกรรมการกลางระดับคณะมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานร่วมกับคณะกรรมการกลางระดับมหาวิทยาลัย และรองลงมาร้อยละ 61.8 เป็นผู้ประสานงานการรวบรวมข้อมูลแบบประเมินผลภายในคณะ

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลางระดับภาควิชาในการดำเนินการประเมินผลการสอนของอาจารย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.9 เห็นว่า คณะกรรมการกลางระดับภาควิชามีหน้าที่เป็นผู้ทำการประเมินผลการสอนของอาจารย์ในภาควิชา และรองลงมาร้อยละ 66.5 เป็นผู้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการสอนของอาจารย์ในภาควิชา

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการสอนของอาจารย์

มหาวิทยาลัยพายัพ

1. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางเป็นผู้รับผิดชอบสร้างระบบการประเมินการสอนของอาจารย์ ตลอดจนจัดทำแผนการประเมินการสอน สร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล และจัดทำรายงานผลการประเมิน
2. ควรปรับปรุงแบบประเมินผลให้ถูกต้องตามหลักการสร้างเครื่องมือ และควรพัฒนาแบบประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะของแต่ละวิชา
3. การประเมินโดยผู้บังคับบัญชาควรจะทบทวนให้มีคณะกรรมการที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในภาควิชาซึ่งถือว่าเป็นกลางอย่างแท้จริง และมีพื้นฐานด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างดี
4. ควรติดตามผลการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อช่วยให้อาจารย์ได้พัฒนาตนเองและปรับปรุงการสอนให้มีความน่าสนใจ มีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา
5. การประเมินผลการสอนเป็นเพียงเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลการสอนของอาจารย์ ดังนั้นไม่ควรนำผลการประเมิน ดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน เพราะการประเมินดังกล่าวมีบางส่วนที่เชื่อถือไม่ได้ หากจะใช้ผลการประเมินการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลงานของอาจารย์ ควรมีการศึกษาว่าจะนำผลการประเมินมาใช้เป็นคะแนน อ้างอิงในการให้สัดส่วนเท่าใดบ้าง จึงจะเหมาะสม
6. การประเมินแต่ละครั้งควรแจ้งผลการประเมินไปยังผู้ถูกประเมินโดยตรง ไม่ควรเป็นความลับ
7. การประเมินในปัจจุบันไม่ควรใช้ด้าน 360 องศา เพราะคิดว่าการประเมินแบบนี้ควรมีรายละเอียดที่ครอบคลุมกว้างกว่านี้
8. ควรจัดอบรมสัมมนาเรื่องการประเมินผลการสอนแก่คณาจารย์ เพื่อสร้างความเข้าใจ และเสนอแนะวิธีการประเมินให้ได้ผลร่วมกันซึ่งไม่ใช่มาจากฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยพายัพเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา นั้นแสดงว่าอาจารย์กลุ่มนี้ได้ให้ความร่วมมือและยอมรับการประเมินการสอนซึ่งจะส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนได้นำผลการประเมินเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและประสิทธิภาพการสอนให้ดีขึ้น และในขณะเดียวกันอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ได้เสนอให้ทางมหาวิทยาลัยพัฒนาระบบการประเมินการสอนให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่เชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

1.2 สำหรับกลุ่มอาจารย์ที่มีทัศนคติที่เป็นกลางต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา และกลุ่มที่มีทัศนคติที่เป็นลบ ถ้าทางมหาวิทยาลัยโดยผู้รับผิดชอบการประเมินผลการสอน มีการสร้างระบบการประเมินการสอนให้มีคุณภาพที่เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ตลอดจนกำหนดเป็นนโยบาย และระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน ว่าอะไรคือลักษณะการสอนที่ต้องการประเมินการสอน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เป็นบวกต่อการประเมินการสอนได้

1.3 ควรมีการเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประเมินการสอนแบบ 360 องศาให้กับอาจารย์ผู้สอนทุกท่านได้รับทราบเพื่ออาจารย์ผู้สอนจะได้นำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติได้อย่างไม่มีปัญหา โดยอาจจัดการอบรม ประชุม หรือสัมมนา เกี่ยวกับกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา

1.4 สำหรับการประเมินผลการสอนเพื่อให้มีระบบที่ดี ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากร และด้านทรัพยากร รวมถึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานในการประเมินผลการสอนและมีการวางแผนกระบวนการประเมินผลไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมิน กำหนดวิธีการประเมิน เตรียมเครื่องมือในการประเมิน วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานผลการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการประเมินผลการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่มีผลทำให้อาจารย์บางส่วนที่มีทัศนคติที่เป็นลบหรือเป็นกลางซึ่งยังไม่ได้บอกทิศทางที่ชัดเจน

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องระหว่างการประเมินผลการสอนโดยนักศึกษาการประเมินตนเอง และการประเมินโดยผู้บังคับบัญชา